

W Rzeczypospolitej Polskiej każdy ma prawo do równego traktowania przy korzystaniu ze swoich praw oraz do ochrony przed dyskryminacją. Przedsiębiorstwa muszą respektować zasadę równego traktowania nie tylko w zakresie dostarczania towarów i usług, ale także w odniesieniu do zatrudnienia, zarówno osób poszukujących pracy, jak i samych pracowników. W Polsce istnieje system środków zaradczych, które służą jednostkom w rozstrzygnięciu ich problemów prawnych z przedsiębiorcami. Konstytucja RP gwarantuje zarówno prawo do sądu (art. 45), jak również określa szczególną odpowiedzialność władz w zakresie ochrony konsumentów (art. 76). Istnieją niezależne organy ochrony praw i wolności człowieka i obywatela z szerokim mandatem (Rzecznik Praw Obywatelskich), jak również z mandatem ograniczonym do określonych zadań (Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Finansowy, Rzecznik Praw Pacjenta, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych oraz Krajowy Punkt Kontaktowy OECD ds. odpowiedzialnego prowadzenia biznesu).

1. Z jakiej ochrony sądowej korzystam w tym kraju jako ofiara naruszeń praw człowieka w kontekście biznesu? Czy ta ochrona obejmuje odszkodowanie?

Ofiary naruszeń praw człowieka mogą wystąpić o ochronę sądową:

w postępowaniu cywilnym, w którym mogą otrzymać odszkodowanie z tytułu szkody majątkowej albo niemajątkowej (szkoda niemajątkowa dotyczy przypadków naruszenia dóbr osobistych);

w postępowaniu karnym, w którym pokrzywdzony może wystąpić z roszczeniem odszkodowawczym z tytułu szkody poniesionej wskutek przestępstwa.

2. Czy w tym kraju istnieją specjalne przepisy dotyczące rażących przypadków łamania praw człowieka? Czy przepisy te mają zastosowanie do przestępstw przeciwko środowisku lub poważnych przypadków wyzysku pracowników?

Odpowiedzialność za czyny niedozwolone przewidziana w kodeksie cywilnym obejmuje każde naruszenie praw i każde przestępstwo, w tym również rażące przypadki łamania praw człowieka.

3. Jestem ofiarą naruszenia praw człowieka wynikającego z działalności europejskiej korporacji transnarodowej, które miało miejsce poza Unią Europejską. Czy mam dostęp do wymiaru sprawiedliwości w tym kraju, jeżeli nie jestem obywatelem UE lub nie mieszkam w UE? Na jakich warunkach mogę wysuwać roszczenia w związku z naruszeniem moich praw? Gdzie mogę znaleźć dodatkowe informacje?

W przypadku sporów prawa międzynarodowego konieczne jest ustalenie, który sąd będzie rozpatrywał i rozstrzygał sprawę, a także ustalenie, na podstawie jakiego prawa mają być ustalone fakty. Osoba fizyczna musi odwołać się do prawa prywatnego międzynarodowego w celu określenia lex fori, pod warunkiem, że nie istnieje porozumienie między stronami.

4. Czy rzecznicy praw człowieka, organy ds. równości lub krajowe instytucje praw człowieka pomagają ofiarom naruszeń praw człowieka dokonywanych przez europejskie korporacje transnarodowe poza Unią Europejską? Czy organy te mogą zbadać moją sprawę, jeżeli nie jestem obywatelem UE lub nie mieszkam w UE? Czy w tym kraju są inne służby (takie jak inspektorat ochrony środowiska lub inspekcja pracy), które mogą zbadać moją sprawę? Gdzie mogę znaleźć informacje o moich prawach?

Do kompetencji Rzecznika Praw Obywatelskich nie należy ocena działań europejskich korporacji transnarodowych poza terytorium UE.

Organami odpowiedzialnymi za kontrolowanie i monitorowanie postępowania przedsiębiorstw w zakresie stosunków pracy jest Państwowa Inspekcja Pracy oraz Najwyższa Izba Kontroli.

5. Czy w tym kraju nakłada się na europejskie korporacje transnarodowe obowiązek ustanowienia mechanizmów rozpatrywania skarg lub zapewnienia usług mediacji w sprawach naruszeń wynikających z ich działalności gospodarczej? Czy obowiązek ten ma również zastosowanie do naruszeń, które miały miejsce poza Unią Europejską? Kto odpowiada za monitorowanie takich działań w tym kraju? Czy są dostępne oficjalne raporty zawierające informacje o funkcjonowaniu tego systemu?

Przedsiębiorstwa wielonarodowe działające w Rzeczypospolitej Polskiej mogą skontaktować się z Krajowym Punktem Kontaktowym OECD ds.

odpowiedzialnego biznesu (dalej: KPK OECD), który oferuje szkolenia, konsultacje i porady prawne w tej dziedzinie. KPK OECD rozpatruje również zawiadomienia o potencjalnych naruszeniach przez przedsiębiorstwa wielonarodowe Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych.

Każdy KPK OECD prowadzi postępowania w oparciu o przyjętą procedurę, która określa czynności podejmowane przez KPK OECD na poszczególnych etapach postępowania.

6. Czy mam szczególne prawa, jeżeli jestem bezbroną ofiarą i chcę dochodzić roszczeń z tytułu naruszeń praw człowieka w kontekście biznesu? Czy przysługuje mi prawo pomocy, a jeżeli tak, to na jakich warunkach? Jakie koszty zostaną pokryte w ramach prawa pomocy? Czy prawo pomocy przysługuje mi na takich samych warunkach, jeżeli nie jestem obywatelem UE i nie mieszkam w UE?

Pomoc prawna przysługuje każdej osobie fizycznej będącej ofiarą naruszeń praw człowieka, pod warunkiem, że osoba ta zamieszkuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Pomoc prawna obejmuje:

usługi świadczone przez prawnika,
porady prawne oraz
reprezentację przed sądem.

Ostatnia aktualizacja: 30/06/2023

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.